

ŠAJĀ NUMURĀ

Vispārējās sociālās ziņas informē par jaunajām bezdarbnieku iespējām mācīties, par dokumentu derīgumu un VSAA pabalstu izmaksu – 2

Īsziņās – par LNS projektu Nacionālās programmas ietvaros un par bezmaksas interneta pakalpojumiem. PNF pasākumi: kas bija un būs – 3

Par pieredzi Čehijas skolās stāsta Dz. Stepāns no Rīgas skolas – 6

Vēl viens projekts

Valmieras skolā – 7

Vasara – ceļojumu laiciņš! Arī Igaunijā tagad ir ārzemes! – 11

Ieskats Pasaules nedzirdīgo federācijas žurnālā – 14

Ielūkosimies „KS” pastā un jubilāru – 16

Galvenā redaktore: **Ilze Kopmane**
Datormakets: **Irīna Kristoforova**

Kas darbu nedara, tas daudz runā. Kas dara, tas klusē, un darbs pats runā. Raimis

Nākamais numurs 15. septembrī.

2008. gadā laikraksta "Kopsoli" izdošanu finansē Rīgas Dome

Soli pa solim iesim kopā uz LNS kārtējo kongresu
2009. gadā – 12

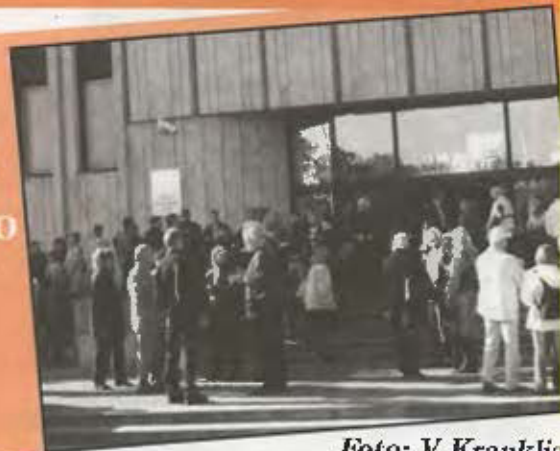

Foto: V. Krauklis

Pēc 20 gadu pārtraukuma nedzirdīgie pašdarbnieki otrreiz piedalījās Dziesmu svētkos – 4

Foto: I. Immure

Foto: Z. Ungurs

Pēc lasītāju lūguma atsākam publicēt aprakstus par LNS Goda biedriem – 8

Kas paredzēts

STIPENDIJA BEZDARBNIEKIEM PALIELINĀSIES

Lai bezdarbniekiem profesionālās apmācības laikā nodrošinātu nepieciešamo finansiālo atbalstu, no 2009. gada stipendija bezdarbniekiem palielināsies no 40 līdz 70 latiem un tā būs līdzvērtīga stipendijai, kuru saņem valsts finansētajās studiju vietās studējošie augstskolu studenti.

Tāpat nākamajā gadā no 25 līdz 35 latiem palielināsies bezdarbnieku stipendija neformālās izglītības ieguves laikā, bet nebūs tiesību saņemt īres un transporta izdevumu kompensācijas.

Minētās izmaiņas saistītas ar sarežģīto transporta un īres izdevumu kompensāciju administrēšanas mehānismu, kā arī ar tā realizēšanas praktiskajām problēmām, piemēram, savlaicīgi neiesniegtajiem izdevumus attaisnojošiem dokumentiem, dzīvesvietas un izvēlēta transporta līdzekļa maiņu apmācību laikā.

Šogad bezdarbniekam stipendiju piešķir 40 latu apmērā par apmācību kalendāra mēnesi. Savukārt īres un transporta izdevumus bezdarbniekiem kompensē 50% apmērā no faktiskās izdevumu summas mēnesī, bet ne vairāk kā 1 latu dienā.

Neformālās izglītības ieguves laikā stipendijas apmērs noteikts 50% apmērā no profesionālās apmācības laikā piešķirtās stipendijas. Neformālā izglītība ir pasākumi, kas domāti darba tirgum nepieciešamo sociālo un profesionālo pamatprasmju un iemaņu apguvei (valsts valodas un svešvalodu apguve, projektu vadības prasmes, uzņēmējdarbības pamati, datorzināšanu pamati, lietvedības zināšanas, autovadītāja prasmes u.c.). Šī apmācība ilgst no 50 līdz 150 akadēmiskajām stundām, turklāt 1 programmas apmācības laiks nav ilgāks par 2 mēnešiem. ▲

Ziņo Labklājības ministrija

VAR PĀRBAUDĪT DOKUMENTU DERĪGUMU

Ikviens interesents internetā var pārbaudīt viņa rīcībā vai redzeslokā nonākušo dokumentu derīgumu, ielūkojoties portālā www.latvija.lv

Tālāk jāiet uz sadaļām: *E – pakalpojumi – Tiesību aizsardzība, personas dokumenti, patērētāju tiesības – Dokumentu pārbaude Nederīgo dokumentu reģistrā*. Pēc tam meklēšanas dokumentā jāieraksta pieprasītā informācija (dokumenta nosaukums, nr., utt.). Pēc maza brīža ekrānā parādīsies ziņa par to, vai dokuments derīgs vai ne.

Šādi var pārbaudīt dažāda veida pasēs, autovadītāja apliecības, identitātes kartes, dzimšanas apliecības utt.

To ieteicams veikt tad, ja nākas slēgt dažādus darījumus – pakalpojumu, nekustamo īpašumu pirkšanu un pārdošanu, naudas aizdevumiem, partneru attiecībām utt.

Ziņas tiek sniegtas par nederīgiem dokumentiem no 1998. gada (reģistrēti kā zagti, nozaudēti, bojāti, pēc nāves utt.). Kopš 2005. gada reģistrā neiekļauj dokumentus, kuriem beidzies derīguma termiņš (bet tas jau redzams pašā dokumentā!).

Pakalpojums ir bezmaksas un brīvi pieejams visiem, kur ielūkojas šajā interneta portālā. ▲

Jūs jautājāt

VĒLREIZ PAR VECAJĀM PASĒM

Joprojām vecās pasēs (izdotas līdz 2002. gada jūnijam) ir derīgas Latvijas teritorijā kā personu apliecinošs dokuments, tātad ar tām var arī lidot vietējos avioreisos uz Ventspili un Liepāju.

Savukārt ar pasēm, kas izdotas pēc 2002. gada 30. jūnija, var joprojām ceļot ārpus Latvijas, un tās būs derīgas līdz pasē norādītam termiņam. Sākusies jaunu – drošāku pasu izsniegšana saskaņā ar ES prasībām. Īpaši steigties gan pēc tām nevajag, jo ir jau izveidojušās rindas. ▲

PABALSTUS IZMAKSĀS JEBKURĀ VSAA FILIĀLĒ

Lai atvieglotu cilvēkiem iespēju saņemt maternitātes, paternitātes, vecāku, slimības un apbedīšanas pabalstu saņemšanu pēc vietējo pašvaldību administratīvi teritoriālās reformas, sākot ar 2009. gada 1. janvāri, to aprēķināšanu, piešķiršanu un izmaksu plānots nodrošināt jebkurā Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSAA) nodaļā.

To paredz LM izstrādātie grozījumi Ministru kabineta noteikumos par vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanas kārtību un valsts sociālās apdrošināšanas pabalstu piešķiršanas, aprēķināšanas un izmaksas kārtību.

Tāpat no 2009. gada 1. janvāra jebkura VSAA nodaļa nodrošinās arī šādu valsts sociālo pabalstu piešķiršanu un izmaksas: pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai invalīdiem, kuriem ir apgrūtināta pārvietošanās, bērna piedzimšanas, bērna kopšanas un bērna - invalīda kopšanas pabalstus, valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu un apbedīšanas pabalstu, pabalstu invalīdam, kuram nepieciešama kopšana, ģimenes valsts pabalstu un piemaksu pie ģimenes valsts pabalsta par bērnu invalīdu.

To paredz LM izstrādātie grozījumi attiecīgajos Ministru kabineta noteikumos. ▲

“KS” preses dienests

EKONOMĒ UZ NEDZIRDĪGO RĒKINA

Ilgi gatavotā un gaidītā Nacionālā programma ar līdzekļu sadali sociālās rehabilitācijas vajadzībām Nedzirdīgo savienībai un Latvijas Neredzīgo biedrībai jūlija vidū beidzot nonāca apspriešanā Ministru kabinetā.

17. jūlijā „RB” ziņoja:

„Uzlabos sociālo aprūpi. Latvijā tiks pilnveidoti sociālās rehabilitācijas pasākumi personām ar redzes un dzirdes traucējumiem. Cilvēkiem ar redzes traucējumiem tiks nodrošināti speciāli palīglīdzekļi un apmācīti suņi – pavadoņi, lai tādējādi atvieglotu šiem cilvēkiem pārvietošanos. Savukārt, lai cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem atvieglotu saziņu, tiks attīstīta zīmju valoda. Projekta gaitā plānoti arī speciālistu sagatavošanas un kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumi darbam ar šiem cilvēkiem, kā arī paredzēts ieviest jaunas motivācijas un sociālās rehabilitācijas programmas visos Latvijas reģionos. Minēto pasākumu īstenošana varētu tikt uzsākta 2008. gada otrajā pusē, un tai ir nepieciešami aptuveni četri miljonu latu, no kuriem daļu segs ES Sociālais fonds.”

Taču ne vārda nav teikts par to, ka MK sēdē 14. jūlijā lielā steigā pieņemts lēmums no LNS iesniegtā (un jau iepriekš visās ministrijās saskaņotā) projekta budžeta noņemt projekta administrēšanai paredzētos finansu līdzekļus.

Paliek atklāts jautājums – kā LNS spēs šādā situācijā realizēt apjomīgo projektu 5 gadu garumā? ▲

ZIŅAS NO PASAULES NEDZIRDĪGO FEDERĀCIJAS

DAŽĀDI PASĀKUMI - KAS BIJA, KAS BŪS

- ✓ Starptautisks simpozījs – Tehnoloģijas un izglītība nedzirdīgajiem. Ročesterā 2008. gada 23. – 26. jūnijā. Informācija: <http://www.rit.edu/~techsym>
- ✓ Nedzirdīgo katoļu saiets Romā, 2008. gada 23. – 30. jūnijā: www.icfdeafservice.org
- ✓ Nedzirdīgo akadēmiķu 4. conference Dublinā, 2008. gada 25. – 27. jūnijā. www.da08.ie.
- ✓ Starptautisks filmu festivāls Milānā 2008. gada 27. – 28. jūnijā: www.teatrosenzaparole.it
- ✓ Starptautiskās vārdzirdīgo federācijas kongress Vankuverā, Kanādā 2008. gada 2. – 6. jūnijā: www.chha-ifhohcongress2008.com
- SALVIA – Eiropas nedzirdīgo mākslas un kultūras festivāls Kijevā, 2008. gada 6. – 12. oktobrī: chepchina@bigmir.net vai fax: +380 44 287 1561
- ✓ Starptautiskā nedzirdīgo vēstures konference 2009. gada 4. – 8. augustā Stokholmā: www.schs.se/dhi2009
- ✓ 5. Nedzirdīgo klaunu festivāls 23. – 25. septembrī Kijevā: chepchina@bigmir.net

Kas jauns

„TREŠAIS TĒVA DĒLS”

Ar fonda atbalstu 16 milj. latu apmērā notiek Latvijas bibliotēku modernizācija, plaši ieviešot tajās modernās tehnoloģijas.

Bibliotēkas visā Latvijā, arī attālos laukos, pagastos aprīkotas ar datortehniku un patstāvīgo internetu pieslēgumu, kā arī to lietošanā apmācīti bibliotēku darbinieki, lai viņi savukārt spētu palīdzēt lasītājiem iesācējiem datorlietošanā.

Jaunie vedumi nodoti publiskai bezmaksas lietošanai bibliotēku apmeklētāju vajadzībām. Tātad arī nedzirdīgie cilvēki, kuriem mājās datora nav, var droši doties uz tuvumā esošo bibliotēku un tur izmantot datortehniku: nosūtīt e-pastu sameklēt internetā nepieciešamās ziņas, uzrakstīt iesniegumus utt. Jā, varēsiet iepazīt arī LNS mājaslapā ievietotos materiālus, to vidū – „KS” kārtējo numuru krāsainā izpildījumā: www.lns.lv

Izmantojiet šo iespēju, ko sniedz bibliotēkas realizētais projekts „Trešais tēva dēls”. ▲

JĀNA SĒTU VARĒSIM PRIVATIZĒT

Šāda laba ziņa izskan Rīgas Domes atbildē uz LNS prezidenta vēstuli (publicēta KS 13./14. nr.).

Tajā teikts, ka tiesvedība netiks turpināta un “Rīgas pašvaldības dzīvojamo māju privatizācijas komisija veido nepieciešamo darbību kopumu, lai piedāvātu Latvijas Nedzirdīgo savienībai privatizēt neapdzīvojamās telpas Jāņa sētā 5, Rīgā”.

Vēstuli parakstījis RD priekšsēdētāja vietnieks A. Ludvigs. Tad nu gaidīsim un cerēsim, ka piedāvājums mums būs pieņemams un realizējams. ▲

Materiālus apkopoja “KS” preses dienests

- ✓ 4. Pasaules nedzirdības un garīgās veselības kongress Brisbānē, Austrālijā, 2009. gadā 27.-30. oktobrī: www.mhd2009.org
- ✓ 13. Pasaules maģijas festivāls – 2010. gadā www.2010wdmf.com.
- ✓ Vācu nedzirdīgo 4. kultūras dienas Ķelnē, 2008. gadā 21.-23. augustā: www.gehoerlosen-kulturtag.de
- ✓ Eiropas zīmju valodas tulku konference Nīderlandē, 2008. gadā 13. – 14. septembrī: www.nbtg.nl/efsl2008 . ▲

DZIEDOT DZIMU, DZIEDOT AUGU, DZIEDOT MŪŽU NODZĪVOJ!

✍ Materiālus apkopojā **ILZE KOPMANE**

Vairāk nekā 38 tūkstošu Dziesmu svētku dalībnieku vidū šī gada jūlijā svētku gājienā pa Rīgas ielām devās arī mūsējie – grupa melodziedātāju no Raiņa un Valmieras skolas.

Mazliet no vēstures – toreiz dejoja...

Var teikt, šis bija otrais izgājiens tik plašā pasākumā. Pirms turpat divdesmit gadiem (1990) kultūras nama „Rītausma” tautisko deju kolektīva dalībnieki iekļāvās vairāk nekā 10 tūkstošu deju koncertā „Daugavas” stadionā, nodejojot Dziesmu svētku repertuārā paredzētās dejas šim lielajam uzvedumam.

...tagad dziedāja

Un nu mūsu jaunieši uztecēja uz Mežaparka lielās skatuves kopā ar Raiņa skolas kori un pārējiem korim, lai kopdziedātu (protams, zīmēs) ar 18 tūkstošiem citu dziedātāju. Viņi izpildīja 5 dziesmas M. Zālītes un Z. Liepiņa speciāli šiem svētkiem radītajā noslēguma muzikālajā ciklā „Dziedot, dzimu, dziedot augu”. Jāteic, dziesmas ar visai sarežģītu kompozīciju un filozofisku tekstu. Bet mūsējie tika galā!

★ **Kā radās ideja pieteikt dalībai nedzirdīgos melodziedātājus, kā to uztvēra organizatori un kā noritēja gatavošanās?**

Par to pastāstīja **Aija Kārklīņa**, Rīgas Raiņa 8. vakara (maiņu) vidusskolas direktora vietiece.

“Dziedot dzimu, dziedot augu – ar šiem vārdiem kopā ar tūkstošiem baltu zvaigzņiņu un gaviļu saucieniem pie 6.jūlija naksnīgajām debesīm noslēdzās 24. Dziesmu un 14.Deju svētku atklāšanas koncerts Mežaparka Lielajā estrādē, kurā kopā ar vairākiem tūkstošiem jauniešu sievietes un vīru koru dziedātāju zīmju valodā izdziedāja arī Rīgas Raiņa 8.vakara /maiņu/ vidusskolas un Valmieras Vājdzirdīgo bērnu internātpamatskolas Attīstības centra skolēni un pedagogi. Tā bija vienreizēja iespēja izbaudīt emocijas, ko dod saplūšana vienā elpā kopā ar dziedātāju un klausītāju tūkstošiem. Šo kopības sajūtu nav iespējams aprakstīt, tā ir jāizbauda. Domāju, ka man piekritīs katrs, kam bijusi iespēja kā dalībniekam piedalīties kaut vai 2008. Dziesmu svētkos.

Patiess prieks, ka šīs emocijas pirmo reizi bija iespēja piedzīvot jauniešiem ar dzirdes traucējumiem, tādējādi paplašinot svētku dalībnieku loku un mazinot šo jauniešu sociālo atstumtību.

Kā izteicās paši jaunieši: nav svarīgi, vai mūs kāds pamana, svarīgi, ka mēs te esam.

Sirsniņš paldies visiem, kas sagādāja mums šo iespēju! Īpaša pateicība kultūras ministrei **Helēnai Demakovai**, Dziesmu svētku birojam un tā vadītājam **Romānam Vanagam**, projekta vadītājam **Laurim Gosam**.

Par košajiem tērpiem pateicība pienākas **Marutai Piterniecei** un **Anitai Bļinovai** no k/c „Imanta”. Īpašs paldies **Dzintrai Kukšai** par rūpēm un līdzīgu jušanu!

Ar šo sarīkojumu, emocijām plūstot pāri malām, noslēdzās ārkārtīgi skaista un piedzīvojumiem bagāta Raiņa 8. v. vakara

skolas melodeklamācijas grupas „Alias” un Vokālās grupas koncertsezona: uzvara projektu konkursā „Together”, ko rīkoja Lielbritānijas vēstniecība Latvijā, Britu padome un biedrība dialogi.lv, piedalīšanās Latvijas Lepnuma ceremonijā kopā ar **Renāru Kauperu**, divas koncertturnejas Maskavā, Muzeju nakts un citi sarīkojumi un koncerti raksturo šo grūto, bet skaisto sezonu.

Ideju par iespējamo piedalīšanos Dziesmu svētku atklāšanas koncertā pēc Latvijas lepnuma ceremonijas ieraksta izteica **Renārs Kaupers**.

Foto: Martins /Marko/

(Tālāk 5. lpp.)

DZIEDOT DZIMU, DZIEDOT AUGU...

Sākums (5.lpp)

Dziesmu svētku atklāšanas koncertā Renāra Kaupera sacerēto „Manu dziesmu” izpildīja pamatskolas meiteņu un zēnu kori, savukārt mūsu jauniešiem Dziesmu svētku biroja darbinieki piedāvāja uzstāties kopā ar vidusskolu un jauniešu koriem. Tā

mūsu repertuārā ienāca Zigmara Liepiņa cikls ar Māras Zālītes vārdiem „Dziedot dzimu, dziedot augu”, kas ir sarežģīts skaņdarbs sešās daļās ar filozofisku tekstu, kas balstīts latviešu folklorā.

Ja citi kori dziesmu ciklu mācījās gandrīz gadu, mūsu dziedātājiem un melodeklamētājiem tas bija jāpaspēj apgūt pār mēnešos grūtos un nogurdinošos mēģinājumos.

Vārbūt tāpēc tāds prieks un gandarījums par paveikto. Jauniešu vēlme piedalīties Dziesmu svētkos bija tik liela, ka reizēm tieši viņi bija tie, kas mudināja skolotājus kādu frāzi atkārtot vēl un vēl, lai noslīpētu priekšnesumu. Netika dotas nekādas atlaides ne darbā, ne mācībās. Atzinība pienākas tiem jauniešiem, kas ne tikai apguva Dziesmu svētku repertuāru, bet sekmīgi nokārtoja arī skolas beigšanas eksāmenus.

Tāpat bija jāsatavojas Raiņa vakarskolas izlaiduma koncertprogramma, ko atzinīgi novērtēja gandrīz 1000 cilvēku lielā auditorijā Dailes teātrī, īpaši atzīmējot sirsnīgo un emocionālo atmosfēru, ko radīja dzirdīgo un nedzirdīgo kopīgais priekšnesums.

Skaņdarba apgūšana bija izaicinājums ne tikai skolēniem, bet arī pedagogiem. Garās diskusijās, tika meklēts optimālais variants, lai priekšnesums sniegtu maksimālo gandarījumu kā skatītājiem, tā pašiem dalībniekiem, saglabājot augstu māksliniecisko līmeni. Nenovērtējams ir pedagoga ieguldījums kopīgajā darbā, jo mācību gada noslēgums un eksāmenu laiks ir ļoti saspringts darba periods.

Es varu tikai apbrīnot Ineses Immures spēju izvēlēties emocionāli uzrunājošus un izteiksmīgus žestus, īpaši tik filozofiskā tekstā, Edmunda Jonaiša pacietību, Renātes Stumbergas optimismu, Dainas Cukuras-Akmenes spēju uzmundrināt katru skolēnu. Patiess prieks, ka kopīgajā priekšnesumā iesaistījās arī Ilona Berkolde. Paldies visiem pedagogiem, kuri atvaļinājuma laikā bija kopā ar jauniešiem nogurdinošajos mēģinājumos Lielajā estrādē, palīdzēja sagaidīt savu kārtu gājienā, pielaiķoja un šuva tērpus, ārstēja noberztās kājas un sāpošās galvas un galu galā izbaudīja kopīgo sajūsmu Dziesmu svētku atklāšanas koncertā. Protams, piedalīšanās tāda mēroga pasākumā nav iespējama bez abu skolu administrācijas atbalsta. Īpašs paldies Raiņa vakarskolas direktoram Jurim Šmitam par personīgo ieguldījumu organizatorisko jautājumu

TĀPĒC, IZMANTOJOT IZDEVĪBU, GRIBU UZRUNĀT NE TIKAI TOS JAUNIEŠUS AR DZIRDĒS TRAUČĒJUMIEM, KAS MĀCĀS, MĀCĪSIES VAI JAU BEIGUŠI RAIŅA VAKARSKOLU. JA VIEN IR VĒLĒŠANĀS KOPĪGI MUZICĒT, IZBAUDĪT EMOCIJAS, KO DOD SKATUVE UN KLAUSĪTĀJU ATBALSTS, NĀCIET PIE MUMS. VIETA UN IESPĒJA ATRADĪSIES KATRAM, KURAM BŪS NOPIETNA ATTIEKSME PRET DARBU UN KOPĪGO MĒRĶI.

risināšanā.

Gribu pateikties Valmieras VBIS AC pedagogiem un skolēniem, kuri atsaucās mūs uzaicinājumam, jo abas skolas kopīgais koris, kur puse bija dzirdīgi jaunieši, bet otra puse aklie dzirdes traucējumiem Mežaparka

Lielajā estrādē un svētku gājienā izskatījās un skanēja ļoti labi.

Tomēr mani emocionāli visspēcīgāk uzrunāja pirmais kopīgais mēģinājums vakarskolā, kad abu skolu jaunieši pamīšus dzirdīgie un nedzirdīgie, izvietojās pa visu zāli un kļuva skaidrs, ka mums izdodas un kopā mēs varam darīt lielas lietas. Tāpēc, izmantojot izdevību, gribu uzrunāt ne tikai tos jauniešus ar dzirdes traucējumiem, kas mācās mācīsies vai jau beiguši Raiņa vakarskolu. Ja vien ir vēlēšanās kopīgi muzicēt, izbaudīt emocijas, ko dod skatuve un klausītāju atbalsts, nāciet pie mums.

Vieta un iespēja atradīsies katram, kuram būs nopietna attieksme pret darbu un kopīgo mērķi.

2010. gadā paredzēti skolu jaunatnes Dziesmu un deju svētki. Vai tajos piedalīsies jaunieši ar dzirdes traucējumiem, rādīs laiks. Šogad mums tika dota vienreizēja iespēja piedalīties svētkos ārpus konkursa un mēs to novērtējam. Tagad mēs skaidri zinām: ja mēs gribam, tad mēs varam.”

★ Bet kādas bija pašu dalībnieku izjūtas? Par to savos iespaidos dalās

Irina Kristoforova

„Gājienu uzsākām ar diezgan lielu kavēšanos. Sākām apspieciem kaut gan tas bija paredzēts divos. Dziedājām ejot dziesmas, kas bija skolas pasākumos. Prieks atcerēties, ka ik pēc dažiem soļiem dzirdējām izsaucienu „Raiņa vakarskola” – mūs atpazīna cilvēki, kuri šajā skolā kādreiz mācījušies un to joprojām atceras. Kopumā ņemot viss norisinājās ļoti pozitīvā gaisotnē.

Mēnesi gatavojoties Dziesmu svētkiem, protams daudz laika veltījām mēģinājumiem. Var teikt, ka tas man bija kaut kas īpašs, bija vērts tam veltīt laiku, lai izjustu, ko nozīmē Dziesmu svētki.

Lai gan dziedātāju bija daudz un mūs, nedzirdīgos, publikai bija grūti saredzēt, manuprāt, tas nav tik svarīgi, galvenais, ka piedalījāmies šajā tik ārkārtīgi emocionālajā un skaistajā koncertā.

Man bija liels prieks vērot arī starojošos dejotājus.

Liels paldies melogrupas vadītājai Inesei Immurei un visas Raiņa skolas grupas vadītājai Aijai Kārklīnai par mums doto iespēju piedalīties.” ▲

TAS IR TIKAI SĀKUMS – TURPMĀKAIS PAŠU ROKĀS

DZINTARS STEPĀNS, teksts un foto

Modernās tehnoloģijas skola – tie ir ne vien datori un datorprogrammas, projektori, kopētāji, WEB kameras, interaktīvās tāfeles u.c. ierīces – tās ir arī prasmes un iemaņas izmantot šīs tehnoloģijas mācību procesā. Sniedzot atbalstu pedagogiem mūsdienīga mācību procesa plānošanā un organizēšanā, attīstot prasmi strādāt ar mūsdienu tehnoloģijām informācijas ieguvei, apstrādei un izmantošanai, uzlabosies skolēnu ar dzirdes traucējumiem mācīšanās iemaņas, palielināsies skolēnu motivācija mācīties. Modernās tehnoloģijas skolā var palīdzēt ikvienam skolotājam profesionāli veidot tādu mācību vidi, kurā audzēknim tiek nodrošināta iespēja izmantot visas savas spējas un potenciālu, atklāt savu individualitāti, pilnvērtīgi iesaistīties visās dzīves norisēs, attīstīt spēju būt radošam, veiksmīgam un laimīgam cilvēkam.

Skola realizē projektu

Tā īsumā varētu raksturot Socrates Comenius 2.1 projektu „Skolotāju moderno tehnoloģiju kompetenču paaugstināšana – ceļš uz efektīvu mācīšanos bērniem ar dzirdes traucējumiem”, kurā kopā ar Latvijas Universitāti (projekta koordinators), Datortehnoloģiju institūtu (Griekija), Munkholmas kursu un projektu centru (Dānija), DeCharles attīstības centru (Apvienotā karaliste), Patras Universitāti (Griekija), Masarika Universitāti (Čehija) kā projekta partneris piedalās arī Rīgas nedzirdīgo bērnu internātpamatskola. Projekta mērķis – izveidot internetā - pieejamu rokasgrāmatu skolotājiem moderno tehnoloģiju izmantošanai pamata mācību priekšmetos katrā no projekta dalībvalstu valodām.

Tikšanās Čehijā

Maija beigās – jūnija sākumā projekta partneri tikās Čehijā ne vien lai analizētu projekta pirmajā posmā paveikto, apspriestu turpmākās aktivitātes, un apmeklētu vairākas izglītības iestādes (no pirmsskolas sagatavošanas grupas bērnu dārzā līdz augstskolai), kur bērni ar dzirdes traucējumiem iegūst izglītību.

Čehija laikraksta „Kopsoli”

lasītājiem nav sveša – esam lasījuši gan ceļojumu iespaidus, gan pieredzes apmaiņas braucienos redzēto. Šoreiz neliels ieskaits kā Čehijā tiek realizēta speciālās izglītības pēctecība un kā modernās tehnoloģijas izmanto dažādās izglītības iestādēs, kur bērni un jaunieši ar dzirdes traucējumiem iegūst izglītību. Informācija balstīta uz Masarika Universitātes sagatavotajiem datiem un klātienē redzēto.

Kad skolotājs stāsta pasaku

Pirmsskolas sagatavošanas grupās, kur mācās bērni ar dzirdes traucējumiem, ir 5 – 6 bērni. Mācību stundās vienlaicīgi strādā viens vai divi pedagogi. Visi pedagogi ļoti labi prot zīmju valodu. Emocionāli lielākais pārsteigums – drāmas stunda, kas notiek zīmju valodā. To vada pedagogs ar dzirdes traucējumiem. Dzirdīgs skolotājs pilda skolotāja asistenta lomu. Klasē ir ļoti patīkama atmosfēra – bērni jūtas ļoti brīvi, emocionāli seko pasakai, kuru zīmju valodā stāsta skolotājs.

Stundas otrā daļā bērniem zīmju valodā jāatbild uz skolotāja uzdotajiem jautājumiem. Lai stāstījums būtu emocionālāks, bērni

izmanto arī no papīra izgrieztus pasaku tēlus un dažādas rotaļlietas. Gan bērni, gan skolotāji uzmanīgi seko stāstījumam. Skolotāji kaut ko pieraksta bločiņos. Kad stunda bija beigusies, abi skolotāji rādīja bločiņus ar veiktajiem pierakstiem – tur bija atzīmēti vārdi un frāzes, kuras bērni kļūdaini vai neprecīzi izmantojuši savā stāstījumā zīmju valodā.

Skolotāji paskaidroja, ka stundā, kur bērniem tiek mācīta zīmju valodas kultūra, skaisti un pareizi žesti, tiek veikts papildus darbs šo kļūdu novēršanai. Arī pamatskolā, kuru bija iespēja apmeklēt projekta dalībniekiem, skolas direktore uzsvēra, ka svarīgi jau no mazotnes iemācīt bērnam izmatot skaistus žestus, iemācīt sekot sejas izteiksmei, lai dzirdīgiem cilvēkiem, kas pirmo reizi redz kādu runājam zīmju valodā, būtu patīkami to redzēt, lai nebūtu bailes no agresīviem un nepārdomātiem žestiem.

Kā izglītojas nedzirdīgie čehi

Pēc čehu kolēģu sagatavotajiem datiem, Čehijā ir aptuveni 500 tūkst. cilvēku ar dažādām dzirdes problēmām, 7500 no viņiem komunikācijā izmanto zīmju valodu. Skolas vecuma bērniem ar dzirdes traucējumiem ir iespējas izglītību gan vispārīzglītojošās, gan speciālās skolās. Dažas speciālās skolas ir nelielas – skolā mācās 50 – 60 bērni. Kolēģi skaidroja, ka Čehijā akcentē ģimenes lomu bērna audzināšanā, tāpēc valsts rada vislabvēlīgākos apstākļus, lai bērni augtu ģimenē un nedzīvotu internātā. Neraugot uz atšķirīgām mācību metodēm speciālajās skolās (vai klasēs) bērniem ar dzirdes traucējumiem – mūsdienu orālā metode, totālā komunikācija vai bilingvālā mācību metode – mācību ilgums speciālajā pamatskolā ir 9 gadi. Pamatskolas uzdevums ir sniegt pilnvērtīgu izglītību, lai skolēni varētu turpināt mācības ģimnāzijā vai vidusskolā vai arī apgūt dažādas profesijas. Īpaša uzmanība mācību laikā tiek veltīta čehu rakstu valodai. Ļoti daudz tiek daktilēts. Skolotāji uzsvēra, ka pamatskolu beigušajiem jauniešiem ir jābūt spējīgiem ne vien lasīt un saprast, bet arī uzrakstīt bez kļūdām. Līdzās tradicionālajām mācību formām, stundās daudz tiek izmantotas mūsdienu tehnoloģijas. Sameklēt internetā nepieciešamo informāciju, atrisināt uzdevumu, izpildīt testu, uzrakstīt atbildes uz jautājumiem, papildinot tās ar zīmējumu vai attēlu – tā var notikt mācību stunda gandrīz katrā mācību priekšmetā.

Jaunāko klašu skolēni datorus izmanto ne vien dažādu attīstošo un izglītojošo spēļu spēlēšanai, bet arī lai mācītos pareizi rakstīt. Skolēni labprāt piedalās dažādos projektos – arī šeit neiztikt bez modernajām tehnoloģijām. Ļoti izplatītas ir WEB konferences, kur skolēni sazinās arī zīmju valodā. Populārākā programma – ooVoo. Tas nenozīmē, ka Čehijā katram skolēnam klasē uz galda ir priekšā dators – moderno tehnoloģiju izmantošana skolā tiek plānota un ir maksimāli efektīva.

(Tālāk 7. lpp.)

Kā uzsvēra čehu kolēģi, speciālā skolā ļoti liela nozīme ir augsti profesionālam skolas psihologa un sociālā pedagoga darbam. Skolas psihologs un sociālais pedagogs ir tie, kas palīdz jauniešiem ar dzirdes traucējumiem apzināties, ka viņi ir tādi paši kā dzirdīgie vienaudži, ka viņi nedrīkst būt tikai patērētāji.

Kļūst konkurētspējīgi darba tirgū

Ir daudzas jomas un profesijas, kur jaunieši ar dzirdes traucējumiem un atbilstošu izglītību ir konkurētspējīgi un ļoti pieprasīti darba tirgū. Datorgrafīks, kokgriezējs, arhitekts, kurpnieks, kulinārs, juvelieris, daiļdārznieks, pedagogs – tās ir tikai neliela daļa no profesijām, kurās čehu jaunieši ar dzirdes traucējumiem ir guvuši atzīstamus panākumus. Protams, iegūstot atbilstošu izglītību. Lai to izdarītu – jāprot mācīties. Daudzas profesijas, kuras vēl nesen jauniešiem ar dzirdes traucējumiem bija nepieejamas, pateicoties modernajām tehnoloģijām, šobrīd ir realitāte, jaunākā no tām – tūrisma menedžmenta speciālists. Čehu kolēģi lepojas, ka jaunieši ar dzirdes traucējumiem profesiju izvēlas pēc aicinājuma un nebaidās mācīties kopā ar dzirdīgiem.

Viens no Čehijas lepnumiem ir Janačeka Mūzikas un izpausmju mākslas akadēmija, kur aktiermākslu apgūst arī nedzirdīgi jaunieši no visas Eiropas (tiek nodrošināts lekciju tulkojums čehu zīmju valodā, drāmas pedagoga bakalaura grādu ieguvuši jaunieši var strādāt arī skolās par drāmas pedagogiem). Ne mazāk vilinoša ir Masarika Universitāte, kur dažādās specialitātēs kopā ar pārējiem

studentiem studē jaunieši ar īpašām vajadzībām – ar kustību, redzes un dzirdes traucējumiem (tiek nodrošināts lekciju tulkojums čehu zīmju valodā, katru mācību priekšmetu tulko cits tulk). Lekciju materiāli studentiem ir pieejami internetā – gan čehu, gan angļu rakstu valodā. Papildus tiek veidoti videomateriāli zīmju valodā un īpaši audiomateriāli studentiem ar redzes traucējumiem. Izmantojot internetu un multimediju tehnoloģijas, studenti var saņemt konsultācijas, nepieciešamības gadījumā var lūgt zīmju valodas tulkus palīdzību. Jāmācās gan katram studentam ir pašam. Atmiņā paliek Masarika Universitātes Atbalsta centra studentiem ar speciālām vajadzībām vadītāja sacītāis: „Lasīt un rakstīt mūsu Universitātē nemāca. Tas ir skolas uzdevums. Mūsu studentiem ir jāprot mācīties pašiem. Mēs tikai radām atbilstošus apstākļus, lai mācītos.”

Modernās tehnoloģijas attīstās ļoti strauji, un skolotājiem ir jābūt gataviem nemītīgi paaugstināt savu kompetences līmeni šīs tehnoloģiju izmantošanā. Šobrīd 17 Rīgas nedzirdīgo bērnu internātpamatskolas skolotāji piedalās šajā projektā. Viņi mācās pašiem un gatavo mācību materiālus dažādos mācību priekšmetos, domājot kā modernizēt mācību materiāla pasniegšanas formas, lai uzlabotu skolēnu mācīšanās efektivitāti, lai sekmētu skolēnu ar dzirdes traucējumiem integrāciju sabiedrībā. Rudenī skolotājiem būs iespēja iepazīties un salīdzināt padarīto ar citu valstu kolēģu veikumu – ar citās projekta dalībvalstīs notiek darbs pie mācību materiālu gatavošanas. Projekts ir tikai sākums – turpmākais ir pašu rokās. ▲

VALSTISKĀ DOMĀŠANA: NO AGRAS BĒRNĪBAS

IRMA ZIEMELE

Valmieras skolā, kur mācās bērni ar dzirdes traucējumiem, veikt pilsonisko audzināšanu ir daudz grūtāk nekā skolā, kur mācās bērni bez dzirdes traucējumiem, tāpēc īpaši jāpalīdz viņiem integrēties sabiedrībā.

To veicina dažādas sporta sacensības, skolas bibliotēkas pasākumi kopā ar Pārgaujas ģimnāzijas un Vidzemes augstskolu, koncerti, bērnu sveikšana svētkos, teātra izrāžu apmeklēšana Viestura vidusskolā, Jaunatnes interešu centrā „Vinda”, nodarbības peldbaseinā kopā ar dzirdīgiem bērniem.

Kur sākās Latvija? Tās sākās katrā pašā! Kā panākt, lai katrs skolēns saprastu, ka arī viņā sākās Latvija, ka katra viņa darbība ir paša labā, veido attieksmi pret valsti, kurā viņš dzīvo. Katra mūsu darbība ir rūpes par savu valsti. Prasme būt labam pilsonim ir jāapgūst, un vispirms jau šī prasme veidojas ģimenē.

Cilvēks kā maza sabiedrības šūniņa ir cieši saistīts ar savu ģimeni un savu dzimtu, kurai ir savas tradīcijas un tikumi. Ģimene ir kaimiņi un tā veidojas jau lielāka sabiedrība.

„Mana iela”, „mans pagasts”, „mana pilsēta” – ikviens pieder kādai vietai un ir mazas sabiedrības sastāvdaļa. Tas ceļ pašapziņu un veicina piederības sajūtu lepnumu par savu dzimtu. „Man patīk manas ielas svētki! Es lepojos ar to, ka dzīvoju Latvijas sakoņtājā pagastā un mana ģimene pieteicās konkursā „Par sakoņtāju māju”. Man prieks dzīvot skaistā mājā un vidē.” Lūk, tas liecina par piederību savai dzimtajai vietai!

Nonākot skolā, ģimenē iesāktais turpinās citā vidē, citā saskarsmē. Bērns redz, jūt un zina, ka arī šeit viņš ir vajadzīgs, ar viņu rēķinās, viņā ieklausās, viņš daudz var paveikt pats, lai būtu labāk un skaistāk. Te ir daudz jaunu draugu, te daudz ko iemācīs!

Daži piemēri!

Skolēni ciemojās pie klasesbiedru vecākiem, lai uzzinātu un redzētu, par ko un kā viņi strādā. Vecāki stāsta un rāda, kā no meža atvestais balķis pārtop krēslā. Cik daudz darba un pūļu jāpieliek! Cik daudz cilvēku apkalpo sarežģītu tehniku!

Citiem vecākiem ir daudz mājdzīvnieku, viņi apstrādā zemi. Skatāties un brīnāties, ka par smagu darbu var tik interesanti stāstīt! Un mammai mājās tik daudz darba, ka citur nekur nestrādā! Bet skolotāja uzdod jautājumu: „Vai ir viegli būt vīrietim tādā saimniecībā?” Atbilde skan: „Viegli nav, bet interesanti, lielu atbildību darbs prasa.” **Atbildība, lūk, kas!** Par to ģimenē un skolā daudz jārunā, jāskaidro. Skolā ir tik daudz pienākumu, kuri prasa atbildību: labi jāamācās, būt pieklājīgam saskarsmē ar saviem skolas biedriem un skolotājiem, jāsaudzē skolas inventārs, kārtīgi jāpilda sabiedriskie pienākumi, jākopj vide sev apkārt,

jāpalīdz klasesbiedriem mācībās, jāpiedalās skolas pasākumos utt.

Mūsu skolā izveidotā komanda meklēja atbildi projektā „**Pilsoniskās līdzības iespējas daudz kultūru sabiedrībā: no zināšanām līdz darbībai**” ar mērķi – palīdzēt bērniem sarežģītos procesos, kas sekmē viņu tālāko veiksmīgo iekļaušanos sabiedrībā.

Komandā darbojās: **Ilva Lore** – skolas skolotāja; **Arta Šomase** – audžuvecāku ģimenes pārstāve, kuras viens audzudēlis mācās mūsu skolā; **Jana Skabs** – Valmieras pilsētas pašvaldības nodaļas vadītājas vietniece, Sarkanā Krusta Mazsalacas bērnu sociālā centra vadītāja, Latvijas Vājdzirdīgo asociācijas valdes locekle; **Iveta Lāce Miezīte** – surdotulks; Latvijas Vājdzirdīgo asociācijas vadītāja **Irma Ziemele** – Valmieras skolas internāta skolotāja.

Projekta nodarbībās ieguvām plašāku skatījumu par iespējām veidot bērnu pilsonisko stāju un valstiskās piederības apziņu. Lai tas mums visiem izdo-das! Valstiskā domāšana nemaz neprasa tik lielus pārcilvēciskus upurus. Tā prasa tikai spēju padomāt par rītdienu un spēju palūkoties tālāk par tavas mājas sliekšni.

Nevar aizvērt acis un domāt – kas man par daļu, kas tur vispār notiek, lai gādā par to citi. Ja visi tā domās, tad neatliks neviena, kas gādā par kopību. Ja katrs domās tikai par sevi, tad nebūs ne valsts, ne civilizācijas! Tā par valstisko domāšanu saka ekspresdizente V. Viķe – Freiberga. ▲

MŪSU PREZIDENTS

Pēc vairākkārtēja lasītāju lūguma iespēju robežās turpināsim vēl līdz šim nepublicēto aprakstu ievietošanu „KS” par LNS Goda biedriem, izmantojot materiālus no grāmatas „Labākie”, kura izdota 2007. gada nogalē. Acīmredzot, ne visiem izdevās savā īpašumā iegūt šo vērtīgo izdevumu ar LNS 44 izcilāko ļaužu dzīvesstāstiem. Viņu vidū arī LNS prezidents **ARNOLDS PAVLINS**, par kuru vēlas uzzināt daudzi „KS” lasītāji.

Diez vai ir kāds cilvēks nedzirdīgo sabiedrībā, kas nepazītu **Arnoldu Pavlinu**, Latvijas Nedzirdīgo savienības prezidentu (no 1992), LNS Goda biedru (no 2006). Diez vai ir arī kādas citas invalīdu organizācijas un iestādes, saistītas ar invalīdu lietām, kas nezinātu viņu, Latvijas Nacionālās Invalīdu lietu padomes locekli.

Patlaban LNS ir viena no pazīstamākajām, spēcīgākajām Latvijas sabiedriskajām organizācijām, kas spēj ne tikai saglabāt, bet arī attīstīt un virzīt visas lietas tā, lai nedzirdīgo tiesības tiktu ievērotas.

LNS tagad ir stabila finansiālā, organizatoriskā, pat psihoemocionālā situācija, pateicoties vairākiem viņa vadītajiem projektiem. Neviens nespētu aizstāt viņu, kas politiskos pārmaiņu laikos sekmīgi cīnījās par LNS izdzīvošanu, un tas ir nenovērtējami.

Arnolda Pavlina arvien jaunās radošās idejas nepaliek tikai vārdos izteiktas, bet piepildās reālā dzīvē kā dzirkstis, kas aizdedzina un aizrauj sev līdzīgi arvien vairāk līdzgājēju nedzirdīgo sabiedrībā.

Bērnība un jaunības gaitas

Arnolds Pavlins šajā pasaulē ieradās 1951. gada 15. septembrī Daugavpilī.

Viņa bērnības gaitas aizsākās Latgalē, vēlāk turpinājās Rīgā. Vecāki bija šķīrušies, bet māte apprecējās vēlreiz. Tēvs Pāvils Pavlins, ilggadīgs nedzirdīgo sabiedriskais darbinieks, bija Daugavpils mācību – ražošanas darbnīcu pirmais direktors, vēlāk Rīgas MRU šūšanas iecirkņa vadītājs – meistars.

„NAV MUMS MAZU DARBU. TAS IR KĀ BŪVĒJOT SIENU – KATRS ĶIEĢELIS SVARĪGS. VAI LIELĀKS BŪTU NEDZIRDĪGO DIENAS PASĀKUMS VAI JUBILEJAI VĒLTĪTS FORUMS? VAI LABI IZREMONTĒTAS TELPAS VAI UGUNSDROŠĪBAS PASĀKUMI? VAI KĀDS SEKMĪGI REALIZĒTS ES PROJEKTS VAI NEDZIRDĪGO SOCIĀLĀS REHABILITĀCIJAS JAUTĀJUMU IEKĻAUŠANA VALSTS POLITIKĀ? TĀ VAR TURPINĀT BEZGALĪGI.

Mazā puīša pirmais skolas ceļš aizsākās Rīgas 2. internātskolā, bet vispārējo izglītību ieguva Rīgas 8. vidusskolā. Arnoldam vairāk patika humanitārie mācību priekšmeti – valoda, vēsture. No sava tēva bija iemantojis interesi par teātri.

Pēc vidusskolas beigšanas Arnolds mēģināja iestāties Latvijas Valsts universitātē, bet inepaveicās vācu valodas eksāmenā. Tad sekoja iesaukšana obligātajā armijas dienestā. Arnolds sapirka mācību grāmatas un brīvos brīžos studēja vācu valodas gramatiku un kala vārdukus. Otrajā mēģinājumā, pēc armijas, eksāmenus

tomēr nokārtoja un konkursu izturēja. Studiju gados viņš mācības apvienoja ar darbu. Četrus vakarus nedēļā veltīja studijām. Paralēli studijām un darbam bija arī dažādas citas intereses un aizraušanās. Studiju biedrē Arnolds saskatīja arī savu nākamo sievu Larisi un apprecējās.

1979. gadā Arnolds Pavlins veiksmīgi ieguva maģistra grādu vēsturē un filozofijā.

Darba mūžs – viss Nedzirdīgo savienībā

Darba gaitas sākās Rīgas MRU apaviecerknī. Viņš vēl joprojām atceras savus pirmos kolēģus – Šimkusi Valaini, Depkovski, Zilberti. Pēc tam strādāja arī šūšanas cehā par piegriezēju. Bet 1972. gadā Arnoldu, vēl studentu, uz 16. profesionāli tehnisko skolu aizvilināja nedzirdīgo grupas šūšanas skolotāja Veronika

Cvetkova, Pavlina mātes – Valentīnas Rasmanes ģimenes draudzene.

Zīmju valodas tulki jau vienmēr trūkuši it visur, tālab viņš piekrita, jo studijām tika veltīti vakari, bet pa dienu kāds darbs bija vajadzīgs – tā nu viņš mēģināja apgūt jaunu profesiju. Sākumā nezināja gandrīz neko

jo mājās ar vecākiem runāja tikai elementārākos žestos. Bet grupas meitenes bija simpātiskas un palīdzīgas. Pēc tam jau, kad jaunā prasme bija apgūta tulkoja visur un daudz – gan arodskolā gan KC „Rītausma” gan uzņēmumā, tā savu zīmju valodas māku nostiprinot.

Jauni izaicinājumi

Pēc kāda laika (1979. gadā) uzradās jauns izaicinājums: LNB vadība piedāvāja viņam redaktora darbu laikrakstā „Kopsoli”. Šis piedāvājums viņam likās visai interesants. Labi zīmju valodas prasme arī lieliski

(Tālāk 9. lpp.)

MŪSU PREZIDENTS...

Sākums (8.lpp)

noderēja, veicot redaktora pienākumus, tāpēc nebija šķēršļu komunikācijā ar nedzirdīgajiem. Brauca komandējumos uz visām LNB nodaļām, tapa reportāžas, tematiski cikli, piemēram, par toreiz jauno jēdzienu – rehabilitācija.

No darba tika atlaists Daugavpils MRU direktors un – šo darbu piedāvāja tieši Arnoldam Pavlinam. Tas bija patiešām kaut kas pilnīgi neieedomājams – viņam

bija 29 gadi, uzņēmumā vairāk nekā 200 strādājošo, turklāt Arnoldam nebija nekādas ekonomiskās izglītības vai pieredzes. LNS prezidents atzīst, ka tas bija viens no grūtākajiem un riskantākajiem lēmumiem viņa dzīvē.

Uzņēmums viņu sagaidīja divējādi – liekas, ka nedzirdīgie strādājošie bija priecīgi, jo Arnolds bija tāds kā savējais, bet dzirdīgie – ar skepsi.

Viņš kā Daugavpils MRU direktors tur nostrādāja septiņus gadus un panāca ievērojamu uzņēmuma gada apgrozījumu gandrīz 3 miljonu rubļu apmērā.

Pavlins atceras, ka tas bija ārkārtīgi interesants laiks – gan personīgi, gan uzņēmumam. Daudz tika izdarīts, daudz jaunumu ieviests.

Tad viņš atgriezās Rīgā un LNB kongresā tika ievēlēts Centrālajā valdē, kļuva par priekšsēdētāja vietnieku, kuram galvenie pienākumi bija rehabilitācijas jautājumi.

Prezidentūras laiks

1992. gadā nedzirdīgie ļaudis nolēma uzticēt Arnoldam Pavlinam LNS vadību, tiekot tajā pārvēlētam līdz odienai.

LNS prezidents atceras: „Kad uzņēmos vadīt biedrību (tagad – vienību), tas bija tāds pilnīgi traks risks – viss juka un bruka, likās, nekas av drošs un stabils. Biedrība bija

Foto: V. Krauklis

parādos līdz ausīm, uzņēmumi bankrotēja, KC „Rītausma” nevarēja par apkuri samaksāt, klubiem nebija no kā algas maksāt. Ļoti smags laiks. Arī man pašam pirms tam nopietnas veselības problēmas. Par laimi, tās atrisinājās un iestājās tāda kā otrā elpa.”

Vajadzēja ķerties pie lielāko problēmu risināšanas. Pirmajos četros gados viņa prezidentūras laikā LNS izdevās izķepuroties no parādiem. Pamazām radās jaunas idejas kaut ko pārkārtot, ieviest, lai izmainītu situāciju biedrībā.

LNS iestājās Pasaules Nedzirdīgo federācijas saimē, vēlāk arī Eiropas Nedzirdīgo savienībā.

Arnolds Pavlins uzņēmās arī LNS Surdotehniskās palīdzības centra vadību. To pārcēla uz Elvīras ielu 19, kur tas tika modernizēts.

Rīgas un Rēzeknes MRU stāvoklis bija tik bēdīgs, ka ražošanu nācās pārtraukt. Radās citas jomas, kas jāizveido un jāattīsta.

Tika izveidots LNS Zīmju valodas centrs, LNS Komunikācijas centrs un Surdotehniskās palīdzības centra filiāļu tīkls (Rīgā, Liepājā, Ventspilī, Rēzeknē, Daugavpilī un Alūksnē). Izveidojās Rehabilitācijas centrs Elvīras ielā 19, kur vienā vietā apvienoti un pieejami visi nedzirdīgajiem cilvēkiem nepieciešamie pakalpojumi.

Visu minēto pārkārtojumu iniciators bija prezidents, kurš rosināja un arī

guva atbalstu savān iecerēm nedzirdīgo sabiedrībā.

Cilvēki uz viņu palāvās viņam ticēja un sekoja Toreiz un – tagad. Pirms dažiem viņš panāca arī nedzirdīgo autovadītāju tiesību atjaunošanu, kad ministrija bija pieņēmusi lēmumu par ierobežojumiem.

PROJEKTI, PROJEKTI...

LNS vairākus gadus realizē dažādus lielus projektus, kuru autors

un vadītājs ir Arnolds Pavlins. Kopš 1999. gada ir īstenoti gandrīz 20 lieli projekti, kuros LNS savu ieceru piepildīšanai ieguvusi pusmiljonu latu.

LNS prezidentam netrūkst arvien jaunu ideju un drosmes riskēt, lai veiktu apjomīgus uzdevumus: izremontēti reģionālo biedrību klubi, kultūras centrs „Rītausma”, telpas Elvīras ielā 19, iecerēts pat uzcelt jaunu klubu - Liepājā, sarīkoti lieli nozīmīgi pasākumi, festivāli, konferences, semināri un vēl daudz kas cits. Piedaloties minētajos pasākumos, vairojas arī nedzirdīgo cilvēku prasmes un zināšanas dažādās sfērās pielietošanai ikdienas dzīvē un darbos.

Arnolda Pavlina domas pievērsta atkal jauniem projektiem, jo nedzirdīgo vienlīdzīgo tiesību aizstāvībā vēl daudz darāmā – šī joma pagaidām ir neizsīkstoša.

Kas vēl varētu būt lielākie darbi?

Prezidents saka:

„Nav mums mazu darbu. Tas ir kā būvējot sienu – katrs ķieģelis svarīgs.

Vai lielāks būtu Nedzirdīgo dienas pasākums vai jubilejai veltīts forums? Vai labi izremontētas telpas vai ugunsdrošības pasākumi? Vai kāds sekmīgi realizēts ES projekts vai nedzirdīgo sociālās rehabilitācijas jautājumu iekļaušana valsts politikā?

(Tālāk 10. lpp.)

Foto: V. Krauklis

KOPŠ 1999. GADA IR ĪSTENOTI
GANDRĪZ 20 LIELIE PROJEKTI,
KUROŠ LNS SAVU IECERU
PIEPILDĪŠANAI IEGUVUSI
PUSMILJONU LATU.

Attēlā: Projekta "Klusās
rokas" komanda ar
vadītāju A. Pavlinu (vidū)

MŪSU PREZIDENTS...

Sākums (8.lpp)

Tā var turpināt bezgalīgi.

Man atmiņā pirmā Nedzirdīgo diena ārā – Jāņa sētā ar Čāplinu no Valmieras. Pirmais salūts pie „Rītausmas” mūsu biedrības jubilejā. Forums ar pasaules un Eiropas nedzirdīgo vadītāju piedalīšanos, Daugavpils kluba atklāšana pēc remonta.

Grūtības? Visas neapprakstīt. Tās bija, ir un būs. Par smagākajiem brīžiem – tā bija bezcerības un bezspēcības sajūta pēc „Rītausmas” spridzināšanas, arī pēc tam, kad mēģināja nodedzināt mūsu klubu Daugavpilī”.

Politikā – ar mērķi

Vai viņš kādreiz ir domājis iesaistīties politikā? 1997. gadā Arnolds Pavlins bija iekļauts pašvaldību vēlēšanu sarakstos no tautas kustības „Latvijai”. To LNS prezidents darīja ar vienu mērķi – lai būtu vieglāk risināt jautājumus par invalīdu dzīvi un likteni. Bet neievēlēja.

2001. gada 4. maijā Arnolds Pavlins saņēma valsts apbalvojumu – Trīszaigžņu Ordeņa I pakāpes Goda zīmi. Labklājības ministrija bija iesniegusi pieteikumu šī Ordeņa komisijai un tas guva atbalstu. Bet LNS augstāko atzinības velti – LNS Goda biedra nosaukumu Arnolds Pavlins ieguva 2006. gadā.

Maruta Piterniece:

„Ar gandarījumu varu teikt, ka strādāt kopā ar A. Pavlinu ir viegli, interesanti un radoši.

Varam tikai priecāties par bagāto ideju klāstu projektos un to sekmīgu realizēšanu, par viņa sirdsdegsmi un lielo uzņēmību. Vienā vārdā – viņš ir mūsējais ar lielo burtu!”

MAZLIET PERSONISKI

Pēc ikdienas darba Arnolds dodas uz

savu māju Jūrmalā, kur dzīvo kopā ar sievu. Viņa meitas ir pieaugušas, viena strādā Latvijas pārstāvniecībā ES Briselē, bet otra ir iedzīvojusies Latvijā. Tā kā Arnoldam darbs ir ļoti saspringts, diezgan bieži nākas strādāt arī mājās – vakaros un brīvdienās.

Nekādiem hobijiem viņam gluži vienkārši neatliek laika un spēka. Brīvajos brīžos, ja tādi gadās, viņš cenšas atpūsties vienkārši – padarīt kaut ko dārzā, mājā, kaut kur aizbraucot. Neko nopietnu, nekur tālu. ▲

Materiāls publicēts no aprakstu krājuma “Labākie” (saīsināti).

Apraksta autors: IVARS KALNIŅŠ

PREZIDENTA NOVĒLĒJUMS GRĀMATAS “LABĀKIE” LASĪTĀJIEM

Es gribu pateikt dažus vārdus; tev, pavisam svešais un jaunais cilvēks.

Mēs tev esam vēsture, cilvēki, kurus tu neapzini un par kuriem tu neko nezināji, par kuriem nekad pat neiedomājies. Bet es iecerēju šo grāmatu, lai saglabātu atmiņas par mums. Par mūsu labākajiem cilvēkiem, par mūsu laikiem, par mūsu darbiem. Nu tagad tu esi par mums izlasījis. Žēl, ne par visiem. Te nav par vēl daudziem brīnišķīgiem cilvēkiem, kurus es vēl atceros un kuru nav vairs mūsu vidū. Tu zini, es domāju, ka arī tu varētu sarakstīt savu grāmatu par saviem labākajiem cilvēkiem, jo mēs esam tikai maza daļa no tā mūžīgā procesa, ko sauc par dzīvi.

Mūsu darbi sasaucas ar iepriekšējās paaudzēs paveikto un ir daļa no nākamās dzīves. Savus gadus mēs esam atdevuši, lai tālāk citiem būtu vieglāk. Strādājiet labāk par mums, dzīvojiet labāk par mums. Esiet laimīgi!

SVĒŠĀS ZEMĒS: ESOT JAUKI – ARĪ IGAUNIJĀ

Fotografēja: Dzintra Jansone

Cetrdesmit vecākā gada gājuma nedzirdīgo ļaužu no Rīgas biedrības paši pēc savas iniciatīvas 13. jūlijā noorganizēja dienas izbraukumu uz kaimiņvalsti Igauniju ar gala-mērķi – Pērnavu. Brauciena organizatores bija Inta Ubarste un Rasma Šteinberga. Par to informēja grupas tulks DACE PITERNIECE.

PA JAUNO CEĻU

Tā kā nebiju turpat divdesmit gadus braukusi uz Pērnavas pusi, ar lielu interesi vēroju jauno ceļu Via Baltica un visus labiekārtojumus saistībā ar to. Nu jauki un patīkami aizritēja divarnus stundas ērtā autobusā līdz Pērnavai (un, protams, arī atpakaļ!).

PAŠĀ PILSĒTĀ

J grupa izlēma doties pa pilsētu brīvsolī, nevis gida pavadībā. Tad nu katrs skatīja to, ko vēlējās. Vispirms jau jūrmalu. Ūdens gan auksts, neskatoties uz karsto dienu. Dažam atmiņā nāca laiks, kas tika pavadīts Pērnavas sanatorijā (kādreiz tādas ceļazīmes varēja dabūt caur biedrību). Vietā, kur jūrā ietek upe, izveidots pieminēklis bojā gājušiem lielā kuģa „Estonia” avārijā, avārijā vairākus gadus atpakaļ.

Jau braucot pa autobusa logu redzējām un arī pašā pilsētā uz ielas vērojām interesantu lietu – daudzi cilvēki gāja ar

nūjām rokās. Igaunijā nūjošana esot īpašā cienā.

Jāteic, Pērnavā nav nekādu īpašas ievēribas cienīgu objektu. Pēc divu stundu pastaigas visi bija jau autobusā un gatavi doties atpakaļ.

Daudziem radās problēma – kur likt samainīto naudiņu, tāpēc vairākkārt šoferītim nācās piestāt pie veikaliem.

PĀRSTEIGUMI ATPAKAĻCEĻĀ

Rasma Šteinberga ierosināja apmeklēt kādu zemnieku saimniecību. Tur esot ko redzēt! Un grupa priekšlikumu vienprātīgi pieņēma.

Lauku sētā mūs sagaidīja viesmīlīgie saimniekotāji (ģimene no 4 cilvēkiem) un vesels bars interesantu, draudzīgi noskaņotu dzīvnieku. Turklāt kādi! – maziņi miniatūrie zirdziņi, kaziņas, biezas vilnas aitiņas, rozā un melnas cūciņas, sunīši utt.

Maziņi viņi bija ne jau tāpēc, ka jauniņi, bet no tādas īpašas pieaugušo dzīvnieku šķirnes.

Visus varēja aptaustīt, paglāstīt, ar viņiem parunāt. Ne mazāko baiļu vai agresijas pazīmju. Kā stāstīja gide, ekskursantu vasarā te ļoti daudz (ieeja apmēram 2.50Ls), tāpēc dzīvnieki pieraduši un prot uzvesties. Tur tiešām bija ko redzēt, būt tik tuvu dzīvai dabai gadās visai reti. Vēl tur akvāriji un dīķis ar zivtiņām, minivistiņas un gailīši, fazāni, citi eksotiski putni. Vienīgie lielie „eksemplāri” – govīs, pāvs ar asti 2 x 4m diametrā un milzīgas, ļoti skaistas zosis. Trīs stundas tur aizritēja nemanot. Vienīgi žēl, ka gide faktiski neprata izteikties krievu mēlē, tāpēc vairāk bija jāskatās un jāsecina pašiem, kas un kā tur notiek.

Atpakaļceļā iegriezāties arī Ainažos, aizbraucām līdz garajam molam, kas iesniedzas tālu jūrā. Pilsēta kā konfekte – skaisti iesaiņota ziedu, zālāju, koku un dekoratīvo augu ietvarā. Patiešām skaista! Visumā grupa bija apmierināta ar kopīgi aizvadīto dienu un jau sāka plānot nākošo šīs vasaras izbraukumu pa pašu zemīti – uz Kurzemes pusi. ▲

PAR LNS KONGRESIEM: SOLI PA SOLIM

ILZE KOPMANE

PIRMAIS – VĒSTURISKAIS

Nākamajā gadā notiks LNS 17. kongress, kuram jau sākusies gatavošanās. Turpmāk „KS” piedāvās lasītājiem rakstu sēriju par iepriekšējiem kongresiem.

Šoreiz raksts tāds garāks, jo tas ir par pašu pirmo, no kura sākusies pašreizējā LNS kongresu skaitīšana. Esiet uzmanīgi lasītāji – rakstu sērijas noslēgumā gaidāms pārsteigums!

PIRMSKONGRESA PERIODS

Laikā, kad tika veikti priekšdarbi Latvijas nedzirdīgo organizācijas I kongress sasaukšanai, bija notikusi reorganizācija – biedrība „Nedzirdīgo sports” tikusi pārkrustīta par Latvijas Kurlmēmo biedrību un priekšsēdētāja **R. Kuzņecova** iecelta ar Sociālās nodrošināšanas ministrijas (SNM) pavēli. Viņai vajadzēja sasaukt I kongresu jau 1946. gadā, bet tas netika izdarīts.

SITUĀCIJA

Galvenā biedrības mītne un klubs ar septiņām caurstaigājamām telpām atradās Rīgā, Šķūņu ielā 16.

Biedrībā strādāja pieci darbinieki: priekšsēdētājs, grāmatvedis, kasieris, sagādnieks, sekretāre; klubā – 3 darbinieki: pārzinis, kultūrmasu organizators, apkopēja.

Biedrībai dažādās vietās bija divas ražošanas darbnīcas ar apmēram 15 strādniekiem.

No Sociālās nodrošināšanas ministrijas LKB saņēma ikgadējas dotācijas 90 tūkst. rubļu apmērā.

I rindā : Arvīds Jāņkalns, Jēgvēnija Porša, Aleksandrs Celms, Georgs Poršs, Anna Jāņkalne un Ēriks Dambis
II rindā: Jāzeps Jeļinskis, Voldemārs Lagzdiņš, Pāvils Pavlins, Ernests Intsons, Nikolajs Sprogis, Ludvigs Polis.

Klubā notika politinformācijas, lekcijas, tematiskie un atpūtas vakari, pašdarbības un sporta pulciņu nodarbība. Kluba pārzinis **A. Celms** devās izbraukumos uz rajonu klubiem un arī tur organizēja pasākumus.

Kā sabiedriskais fizikultūras instruktors Rīgā darbojās **A. Jāņkalns**.

Kad 1949. gadā pret **R. Kuzņecovu** tika ierosināta krimināllieta un viņu arestēja. Atklājās, ka biedrības kasieris tukša, sakrājušies algu un nodokļu parādi, samazinājis ražošanas apjomus un biedrībai draud bankrots.

Ar SNM pavēli viņas vietā iecēla **A. Celmu**, kuram uzdevums bija organizēt LKB I kongresu šī paša gada vasarā.

PRIEKŠDARBI

Izvirzījās jautājums – kur un kā izvirzīt kongresa delegātus. Vajadzēja nodibināt vietējās biedrības – Rīgā un citviet. Šo darbu galvenokārt paveica **A. Celms** un **G. Poršs**. Jau toreiz nolēma, ka no 25 biedriem jāizvēl 10 delegāti.

ATKLĀŠANA

Un tā vēsturiskā I kongresa diena pienāca 1949. gada 9. jūlijā. LKB I kongresa 26 delegāti un viesi no SNM nedzirdīgo skolām un Baltkrievijas NB pulcējās Šķūņu ielā 16. Tika nolasītas vairākas apsveikuma un sekmīga darba vēlējumu telegrammas no Viskrievijas NB, no Maskavas un Ļeņingradas NB nodaļām, Lietuvas KB utt., kā arī kolektīvi nosūtīti sveicieni no kongresa delegātiem vadonim Staļinam Maskavā, kā arī vietējiem varasvīriem I. J. Aculiecinieki stāsta – tas esot noticis jūsmīgu aplausu pavadībā.

UN SĀKĀS DARBS...

Kongresa darbu pārmaiņus vadīja **A. Celms** un **G. Poršs**; protokolēja – **E. Dambis** un **A. Krauklis**. Jau toreiz kongresa delegāti tika lūgti savas runas sagatavot iepriekš un iesniegt protokolētiem protokollistiem rakstveidā, lai atvieglotu viņu darbu.

Atšķirībā no citiem kongresiem šajā netika izveidota komisija, kas sagatavotu ziņojumu, jo šādas institūcijas viņi nepastāvēja. Tāpēc par darbu atskaitījās nozarju vadītāji un speciālisti. **A. Celms** ziņoja par organizatorisko un kultūras darbu. Īsumā: biedrības skaits 1946. gadā bija 94, bet uz kongresa sākšanās dienu jau 583. Trijos LKB pastāvēšanas gados bija notikuši vairāk nekā 200.

(Tālāk 13. lpp.)

PIRMAIS – VĒSTURISKAIS...

Sākums 12. lpp.

pasākumu ar 10115 dalībniekiem, 31 biedru pilnsapulce, 100 biedri iekārtoti darbā, ap 500 – saņēmuši dažādu palīdzību utt. Arhīva ziņas uzrāda vēl arī citus datus par ražošanas apspriedēm, LKB vadības sēdēm, kopsapulcēm, pulciņu nodarbībām utt. Pasākumu apmeklētāji uzskaitē tika sīki sadalīti: klausītāji, skatītāji, apmeklētāji, dalībnieki...

A. Jāņkalns sniedza pārskatu par sporta darbu. Arī šajā ziņojumā bija rūpīgi apkopota statistika par sacensībām, to dalībniekiem dažādās nedzirdīgo un dzirdīgo sacensībās, fizkolektīva „Nedzirdīgo sports” un „SB Daugava” biedriem, utt.

Tika pieminēti labākie sportisti, kas guvuši uzvaras; kā populārākie sporta veidi nosaukti futbols, basketbols, šahs, slēpošana, novuss, galda teniss, dambrete. Kā izdevušos pasākumus ziņotājs minēja sporta karnevālus un sezonas atklāšanu ar 656 dalībniekiem (abi 1949).

Vairāki ražošanas darbinieki analizēja stāvokli ražošanā. Vienprātīgs atzinums – darbnīcas atstātas novārtā, ir jāattīsta mācību un ražošanas kombināts, lai būtu darbvietas nedzirdīgajiem:

„Izveidosim lielu cehu, kur varētu nodarbināt pēc iespējas vairāk nedzirdīgo!” aicināja **L. Polis**, kurpnieku darbnīcas vadītājs. Delegāti no rajoniem stāstīja par savu biedru vajadzībām, paveikto darbu un iecerēm.

No viņu runām secināms, ka biedri paši daudz paveikuši: gājuši uz savām izpildkomitejām un ciemu padomēm ar lūgumiem piešķirt telpas saietiem un ražošanai, līdzekļus to remontam utt. Tās dabūt izdevās **P. Pavlinam** Daugavpilī, **A. Čaburam** Alūksnē, **V. Lagzdiņam** Smiltēnē, **J. Jeļinskim** Ludzā u.c. Bet delegāte **A. Jāņkalne** rosināja lūgt valdībai līdzekļus biedrības nama uzcelšanai Rīgā.

Citi delegāti pieprasīja telpas Rīgas biedrībai, ieteica tai sadarboties ar skolām, piešķirt nedzirdīgajiem III grupas invaliditāti u.c.

OTRAJĀ DIENĀ...

Notika LKB Statūtu projekta izskatīšana, tā papildināšana, labošana un – pieņemšana. Kaut arī rosināts, tomēr netika pieņemts priekšlikums par vārda *kurlmēms* nomaiņu uz *nedzirdīgs* biedrības nosaukumā.

Kongress nolēma statūtus iespiest 1000 eks. metienā un tos izdalīt visiem biedriem.

Izvirzot kandidātus ievēlēšanai Centrālajā valdē, notika aktīvas debates un no saraksta svītroti tie, kuri nestrādā. Pirmajā Centrālajā valdē tika ievēlēti 12 delegāti: **G. un J. Porši**, **Ē. Dambis**, **E. Intsons**, **A. Celms**, **A. un A. Jāņkalni**, **P. Pavlins**, **L. Polis**, **V. Lagzdiņš**, **J. Jeļinskis**, **N. Sproģis**.

NOSLĒGUMĀ

LKB darbs tika novērtēts ar *neapmierinoši* un izvirzīti tuvākā laika uzdevumi: veikt visu kurlmēmo un vājdzirdīgo reģistrāciju Latvijā, panākt atsevišķa nama piešķiršanu biedrības vadības, kluba un jauno darbnīcu izvietojumam, paplašināt esošās ražotnes. Paredzēja arī sākt izdot laikrakstu „*Kurlmēmo Balss*”, ieviest

vienveidīgu pirkstu alfabētu latviešu valodā un uzlabot zīmju valodas žestus, panākt visu kurlmēmo skolu attiecīgā vecuma audzēkņu iestāšanos LKB.

Diemžēl kā politiska rakstura nodeva padomju režīmam tika pieņemts lēmums „ierosināt” lietu par pilsoņu **A. Pārupes** (Rīga skolas direktors) un **R. Bērziņa** (šīs pašas skolas saimniecības pārzinis, audzinātājs) atbrīvošanu no darba „kā ideoloģiski kaitīgus elementus – buržuāzisko laiku paliekas”.

Lūk, kādi laiki un tikumi bija, kādi likumi tika pieņemti pirms gadiem sešdesmit... ▲

Nākamreiz par LKB II kongresu.

...BIEDRI PAŠI DAUDZ PAVEIKUŠI: GĀJUŠI UZ SAVĀM IZPILDKOMITEJĀM UN CIEMU PADOMĒM AR LŪGUMU PIEŠKIRT TĒLPAS SAIETIEM UN RAŽOŠANAI, LĪDZEKĻUS TO REMONTAM...

RB pateicas ziedotājiem

Jo vairāk laimes citiem dod,
Jo vairāk sev tās cilvēks rod.

Pateicamies

Dzintrai un Imantam **INTSONIEM**,
Jānim un Almai **KRISTOFOROVĪEM**
(1ls), Birutai un Gotfrīdam **BRIEŽIEM**
(1.5Ls) Ingrīdai **RUDŽĪTEI** (3Ls),
Rasmai **ŠTEINBERGAI** (5Ls).

Sēru vēstis

Aizgājis mūžībā
Juho Mikael STRANDEN
1969.08.01 - 2008.14.07

*Tē paliek manas rūpes,
Mans sapņus lolojums,
Sauks tālāk ceļš un kūpēs,
Es nešķiros nī jums.*

Rīgas biedrība

Atvainošanās

Atvainojamies Valdim Krauklim, Jurim Smonam un visiem “KS” lasītājiem par to, ka esam sajaukuši parakstus zem atsauksmes par Ligo vakaru Valmierā. Šajā pasākumā bija un savos iespaidos ar “KS” dalījās **JURIS SMONS**.

INFORMĒ PNF: KAS BIJA, KAS BŪS

2008. GADA JŪNIJS - JŪLIJS

Pasaules Nedzirdīgo federācijas (PNF) ziņas jau labu laiku var saņemt tikai elektroniskā veidā, internetā (agrāk iznāca krāsains žurnāls) Šeit piedāvājam jaunāko e – ziņu komplekta īsu pārskatu.

PNF ĢENERĀLAJĀ SEKRETARIĀTĀ

Maija pēdējā nedēļā divi dalībnieki no līderu apmācības programmas nedzirdīgajiem jauniešiem, kas notika Dānijā, ieradās Somijā, lai veiktu ANO Konvencijas Cilvēku ar invaliditāti tiesībām tulkošanu starptautiskajā zīmju valodā. PNF prezidente Lisa Kaupinena un PNF valdes loceklis Kolins Alens arī iekļāvās šajā darbā. Pēc darba pabeigšanas Konvencijas versija zīmju valodā tiks ievietota PNF mājaslapā.

Nedzirdīgajiem jaunattīstības valstīs veltītā šī mājaslapa ir vērtīgs ieguvums tiem, kas vēlas paaugstināt savas zināšanas fondu piesaistē, lai uzlabotu nedzirdīgo dzīves līmeni.

PNF VALDES INFORMĀCIJA

Tikai vienu dienu – 2008. gada 28. aprīlī notika valdes tikšanās, šoreiz Nīderlandē. Pirms valdes sēdes tika organizēts seminārs, kurā apspriestas tēmas septiņās darba grupās – finanses, PNF eksperti, biedru maksas, fondu līdzekļu piesaiste, nākamais PNF kongress. Nākošā – 91. valdes sēde notiks Santjago, Čīlē, septembra beigās – oktobra sākumā.

PNF JAUNIEŠU SEKCIJA

Interesanta ir ideja /projekts – izveidot mājaslapu jaunattīstības valstu jauniešiem par to, kur, kā viņiem meklēt naudu, lai varētu piedalīties, dažādos nākošajās nometnēs.

PNF ĪSTENIE BIEDRI

Austrija

Serviscentrs, kuru vada Austrijas Nedzirdīgo savienība, tagad pieejams mājaslapā : www.gebaerdenwelt.at. Tā ir pirmā mājaslapa Austrijā, kas piedāvā nedzirdīgajiem ziņas no visas pasaules zīmju valodā.

Ungārija

Ungārijas cilvēku ar invaliditāti padome *Cacus* tika nodibināta 2008. gada 5. maijā. Tajā piedalās arī nedzirdīgo organizācija. Pirmajā sēdē vienbalsīgi tika nolemts izveidot nehierarhisku sadarbības tīklu ar mērķi realizēt dzīvē ANO Konvenciju par cilvēku ar invaliditāti tiesībām.

Īrija

Īrijas Nedzirdīgo biedrība sniedza atbalstu kādai nedzirdīgai sievietei, kura iesūdzējusi Galvejas reģionālo reģistru un tiesu sistēmu par to, ka viņa izslēgta no zvērināto tiesas žūrijas locekļiem. Pašlaik nedzirdīgo tiesības ir diskriminējošas, jo liedz tiem darboties zvērināto tiesā utml. juridiskos procesos.

Izraēla

Valsts nedzirdīgo komūna iesūdzējusi tiesā TV ziņas kanālu 2 par to, ka tas izvairās no obligātās prasības subtitrēt un tulkot zīmju valodā savas programmas.

Šī prasība darbojas jau no 2005. gada, bet TV kanāls pārkāpj valsts likumu.

Nepāla

Augstākā tiesa 2008. gada 16. aprīlī taisījusi spriedumu Nepāla valdībai par nedzirdīgo bērnu izglītošanu bez maksas zīmju valodā ar tulku palīdzību.

Nepālas Nedzirdīgo federācija tiesas procesam piesaistīja juristus, kas panāca, ka arī nedzirdīgajiem bērniem tiks veidotas atsevišķas skolas valsts apgādībā.

ANO JAUNUMI

ANO Konvencija par cilvēku ar invaliditāti tiesībām

Vēl 27 valstis paziņojušas par gatavību ratificēt šo Konvenciju. Interesanti, ka dažas no šīm valstīm nav PNF sastāvā. Vairākas valstis drīzumā plāno iestāties PNF. Jācer, ka dažas to darīs tuvākajā n. otr.

Konvenciju parakstījušas jau 129 valstis.

Sīkāk šeit : www.un.org/disabilities

ANO Pasta Administrācija (UNPA) izlaidusi sešas pastmarkas, atzīmētu minētās ANO Konvencijas svarīgumu. Katra pastmarka veltīta kādai no specifiskām tēmām, piemēram, zīmju valodas integrācijai, izglītībai, pieejamībai, Braila rakstam.

STARPTAUTISKIE JAUNUMI

Cilvēku ar invaliditāti tiesību fonds

Fonds, kura mērķis ir sadarbība, lai atbalstītu cilvēku ar invaliditāti tiesību ievērošanu, izveidojis savu mājaslapu:

www.disabilityrightsfund.org

Tā uzdevums ir nostiprināt invalīdu organizāciju darbu visā pasaulē ar devīzi: "Neko par mums bez mums."

2008. gadā fonds sniedz grantu atbalstu septiņām valstīm. PNF aicina nacionālās nedzirdīgo organizācijas šajās valstīs sekot informācijai un apsvērt iespēju pieteikties uz šo atbalstu.

Arābu Reģions

Arābu nedzirdīgo organizāciju federācija noorganizējusi sekmīgu konferenci 2008. gada aprīļa beigās, kurā kopā ar zīmju valodas pētniekiem no Dienvidāfrikas apsprieda jautājumu par to, ka nedzirdīgajiem nevajag uzspiest vienotu arābu zīmju valodu, jo katras valsts nedzirdīgajiem ir tiesības runāt savā nacionālajā zīmju valodā. Unificēto zīmju valodu vajadzētu lietot tikai kopējās konferencēs un pasākumos.

Austrālija

Viena no jaunajām lētajām aviokompānijām diskriminēja divus nedzirdīgos pārus, kad viņi atgriezās mājās no ceļojuma uz Tasmāniju. Pēc lidojuma stjuarte paziņoja, ka nākošo reizi viņiem jāņem līdzi kvalificēts aprūpētājs. Nedzirdīgie jutās ļoti pazemoti un iesūdzēja kompāniju tiesā par diskrimināciju. Kompānija atvainojās un atzina diskriminācijas faktu.

GRĀMATAS UN PUBLIKĀCIJAS

Sagatavots DVD par starptautiskām zīmēm, kuras tiek lietotas PNF oriģinālajos pasākumos : ietver 11 tēmas maksā – 30 eiro. Var pasūtīt vai iegādāt uz vietas PNF birojā.

Starptautiskās zīmju valodas rokasgrāmata aplūkojama

<http://www.fundacioncense.org/distrimat.htm>. ▲

SARUNA PAR DŽĪVI AR ELITU

VITA STUPĀNE

Elita Felkere šogad beidza Raiņa skolu un sapņo studēt, lai kļūtu par dizaineri. Mācīties viņa vēlas, bet ir jārēķinās ar laiku, darbu, finansiālām iespējām, jo studijas ir ļoti dārgas, turklāt būtu nepieciešami arī tulka pakalpojumi. Kā tikt galā ar šīm problēmām? Par to sarunā ar ELITU!

Foto: M. Jegorova

★ **Tu nesen ieguvi vidējo izglītību, bijī priecīga?**

Pēc skolas beigšanas vienmēr prieks, ka ir jaunas zināšanas, pamats tam, lai nākotnē varētu strādāt savā sapņu profesijā.

★ **Pastāsti, kāda sajūta ir, zinot, ka jāšķiras no skolas un klasesbiedriem?**

Nu tā skumji ap sirdi jau paliek... Jāsāk vairāk nekā agrāk domāt par dzīvi – par darbu, studijām.. Varu teikt, klasesbiedri bija ļoti jauki, klase draudzīga un forša. Visi tādi izpalīdzīgi, žēl šķirties, bet arī saprotams tas, katram jāiet savs ceļš.

★ **Ko tu gribētu pateikt skolotājiem?**

Lielākā daļa skolotāju jau zina, ko gribu teikt... Nu, sliktu neko! Protams, bijušas nesaskaņas, vilšanās un pārdzīvojumi, bet galā visi palīdzēja tikt galā ar mācībām. Man vairāk atmiņā palikusi pamatskola, laikam tāpēc, ka ilgāk tur mācījos. Vidusskolā tie bija tikai trīs gadi pie tam viena nedēļa mēnesī.

★ **Raiņa skolā bija līdzās tulks. Vai tas bija vajadzīgs mācībās?**

Vajadzēja gan, jo jāzina skaidri, ko skolotāja stāsta! Žēl, ka nebija iespēju katrā mācību priekšmetā izmantot tulku. Vēl gribu pateikt – man liekas, būtu labi, ja nedzirdīgie mācītos ar dzirdīgiem vienā klasē kopā, nevis atsevišķi. Pirmkārt, tas iedrošinātu brīvi sarunāties ar dzirdīgajiem ļaudīm, otrkārt, mēs varētu vairāk paplašināt savas zināšanas, tāpat kā mācās dzirdīgie, kuriem nav nekādas atlaides. Mums kā nedzirdīgiem bieži vien dod vieglākus uzdevumus nekā dzirdīgajiem skolēniem. Iznāk tā, ka mums skolā bija viegli, bet, kad studēsīm augstskolā, tad jau būs par grūtu.

Cik bēdīgi, ka augstskolās vispār nav tulku. Ja būtu, daudz vairāk nedzirdīgo studētu, noteikti. Bez tulka ne visu saprotu, ko skolotāja runā, jo no lūpām lasīt ir sarežģīti, nogurdinoši. Nejutāmies brīvi, līdz domāt nespējam.

★ **Vai tev ir kādi nākotnes plāni – studēt, iegūt profesiju?**

Jā, vispirms man ļoti gribas apmeklēt floristu kursus, tomēr uzreiz to nevarēšu izdarīt – nepieciešams sakrāt naudu. Tur daudz maksā materiāli (rotas, lentas, papīri, pušķi utt.). Tas bija man bērnības sapnis. Domāju, ka noteikti apgūšu tādu profesiju. Labprāt ietu uz bezdarbnieku kursiem, bet bez darba un tātad algas nevarēšu iztikt.

★ **Kāpēc tu gribi izvēlēties tieši floristu kursus?**

Man ļoti patīk roku darbs, tādas lietas, kas saistās ar dekorēšanu, dizainu. Gribētos strādāt ar ziediem, bet šaubos, vai mani – nedzirdīgu ņems kāds darbā. Ārzemēs gan uz to neskatās un pieņem. Bet Latvijā ir citādi...

★ **Arī kursos vajadzēs tulka palīdzību?**

Domāju, ka iztikšu, jo tas visvairāk ir roku darbs un paša izdoma.

Varbūt tulks būs vajadzīgs tikai teorētiskās nodarbībās par floristiku. Ceru, nākamajā gadā mans sapnis īstenosies. Toties augstskolā lekcijās ļoti nepieciešams tulks.

★ **Pastāsti par savu dzīvi!**

Tagad dzīvoju Rīgā, irēju dzīvesvietu un strādāju par trauku mazgātāju mazā kafejnīcā. Šogad ceru sakrāt naudu floristu kursiem. Tas būs sākums lielāku nodomu piepildīšanai.

★ **Kā veidojas attiecības ar darba kolēģiem?**

Darba kolēģi man ir draudzīgi, mierīgi, taču, pildot darba pienākumus, mums maz laika pļāpāt. Principā sarunās parasti nepiedalos, vairāk strādāju. Bet, ja kas svarīgs jānoskaidro, mēs galā tiekam. Rakstus uz papīra neizmantoju. Esmu pieradusi lasīt no lūpām, jo mani radi ir dzirdīgi.

★ **Kā tu tagad sevi pati raksturotu?**

Grūti ir sevi vērtēt. Domāju, ka esmu raksturā mierīga, kaut arī mana horoskopa zīme ir Skorpions. Kas mani iepazīnuši, tikuši manu draugu lokā, zina, ka par sev tuviem cilvēkiem cīnīšos un aizstāvēšu līdz galam. Arī sev neļaušu darīt pāri. Tāds ir mans raksturs.

★ **Varbūt vēlies ar kādu iepazīties, sadraudzēties? Vari izmantot šo interviju!▲**

LABPRĀT VĒLOS

IEPAZĪTIES AR JAUKU, STRĀDĪGU UN INTERESANTU PUISI, KAS VARĒTU KĻŪT PAR MANU DRAUGU. TĀDS PUISIS MAN VARĒTU ATRAKSTĪT UZ „KOPSOLĪ” REDAKCIJU, ELVĪRAS 19, RĪGĀ, LV - 1083 AR NORĀDI „ELITAI”. GAIDĪŠU VĒSTULI!

„KS pastā”

Par brīvu vai par naudu?

Šodien tikai putniņi zarā dzied par brīvu, – šāda frāze izskanēja, apspriežot lielos mūziķu honorārus ar trim un četrām nullēm Dziesmu svētkos. Un neviņus tad nācās padomāt par mūsu ļaudīm...

Gods godam – pie mums, LNS, gan vēl ir ļaudis, kuri brīvprātīgi, bez maksas veic daudz labu darbu: brīvo laiku veltī pašdarbībai, palīdz organizēt pasākumus, kultūras gājienu, apziņo ļaudis, savāc grupas ekskursijām, apciemo nevarīgos biedrus, padara sīkākus saimnieciskus darbiņus, raksta mūsu avīzei, kārtu LNS muzeju utt. Cepuri nost viņu priekšā. Un liels paldies!

Taču arvien biežāk nākas sastapt arī citādus, „pa jaunam” domājošus, kas ikvienu savu soli, pat sīkāko veikumu tūlīt izvērtē naudā vai citā materiālā labumā un to grib arī saņemt.

Nevienam te nav domāts kārt pie lielā zvana! Katrs var rīkoties, kā to sirds vai kāda cita ķermeņa daļa diktē. Tikai personiskas pārdomas – manas un dažu līdzīgi domājošo, ar ko kopā Dziesmu svētkos mēģinājām saskatīt kopkorī dziedājošos nedzirdīgos jauniešus.

Tikai aicinājums un ieteikums: neaizmirst, ka visi esam sabiedriskas (nevalstiskas) organizācijas biedri, kurā esam iestājušies brīvprātīgi, lai būtu kopā priekos un arī dzīves pārbaudījumos, kad vienkārši nepieciešams savējo padoms, atbalsts, sapratne.

To te arī saņemam, un to arī varam dot citiem. Tā sakot, savstarpējā cilvēcisko vērtību apmaiņā, bez materiālu labumu tīkošanas. To sauc par došanas prieku. Vai ne tā? Tas reizēm arī aizmirstas, ka Raiņa vārdiem runājot:

*“Gūt var dodot, gūt var ņemot,
Dodot gūtais neatņemams.”*

Lūk, mūsu LNS tieši sniedz šo spēju – ne tikai saņemt, bet daudz ko no sevis var arī dot. Kur vēl citur tas mums, nedzirdīgiem, iespējams? Tad nu neļausimies vēlmei novērtēt un dabūt taustāmā veidā to, kas vispār nav novērtējams. Glabāsim LNS labās tradīcijas un neziedosim tās aizmirstībai pat šodienas skarbajos izdzīvošanas apstākļos, jo tieši tas arī palīdzēs mums izdzīvot, turklāt cienīgi. ▲

I.A., LNS biedre no 1964. gada

Jūs jautājāt

Atbildam uz F. Oļševskas vēstulē izvirzīto jautājumu – kāpēc avīze „Kopsoli” šogad iznāk reizi mēnesī kā dubultnumurs.

Tas notiek finanšu ekonomijas nolūkos, jo šajā gadā Latvijas Pasts četras reizes palielināja piegādes maksu par katru avīzi (no 5 uz 20 sant.).

Lai iekļautos 2008. gadam pieejamā finansējuma ietvaros, bijām spiesti veikt šādu pārkārtošanos, par ko jau informējām „KS” lasītājus gada sākumā, cerot uz sapratni un turpmāko sadarbību. ▲

Mīļi sveicam

*Lai gadi iet, tā tam ir jābūt,
Un lai mums to nekad nav žēl.
Tik jautru prātu, sauli sirdī
Un daudzus skaistus gadus vēl!
Lai jums daudz laimes un mīl
ma nākamajos dzīves gados!*

90

17. IX Gotfrīds BRIEDIS, Rīgas

80

18. IX Velta ZAKENFELDE, Rīgas

29. IX Raisa SUHAREVA, Rīg

75

8. IX Dace ZĪVERE, Smiltenes

17. IX Anna ABAKOKA, Rīgas

20. IX Olga ANUFRIJEVA, Rīgas

20. IX Viktors JEFIMOVŠ, Rīgas

70

2. IX Anastasija OBORENKO,

Rēzekn

28. IX Gunārs KOŠKINS, Rīgas

30. IX Ivans ŠEVJAKOVŠ, Rīgas

65

8. IX Elmārs SESKS, Liepājas

60

2. IX Ņina KĻUŠENKOVA, Rīgas

5. IX Viktorija KRAZE, Rīgas

11. IX Velta LUKJANSKA, Rīgas

14. IX Svetlana JEGOROVA, Rīgas

55

10. IX Gundega PAŅKO, Liepājas

14. IX Nikolajs POTAŠOVŠ,
Smiltenes

26. IX Aleksejs KRAUKLIS,
Valmieras

50

9. IX Ira UTRECKA, Rīgas biedrība

